E-SALAM
ضمیمه روزنامه خراسان
سه‌شنبه • ۱۵ مرداد ۱۳۹۸
۴ ذی الحجه ۱۴۴۰ • ۶ آگوست ۲۰۱۹
شماره ۲۰۱۶۵
۱۳۸۸

مریخی ها فعلاً به زمین حمله نمی کنند!

از ۱۴۲ سال قبل، براساس یافته های شیاپارلی، وجود حیات در مریخ، فانتزی و کنجکاوی بزرگی برای انسان‌ها بوده است

عکس‌هایی که ادعا می‌شود نشان دهنده حیات در مریخ است

۵ تصویر جنجالی از مریخ!

علم خودمانی

۱۴۲ سال قبل در چنین روزی جناب «جیووانی شیاپارلی» دانشمند ایتالیایی هنگام رصد مریخ با تلسکوپ اش یک سری شیار مرتب دید و تصور کرد با کانال‌های آب طرف است. کم کم در ترجمه‌ها و تفاسیر، مردم چیزهایی را که دوست داشتند به ما جرا اضافه کردند و نتیجه‌اش این شد که روی مریخ کانال‌های دست‌ساز آب وجود دارد، یعنی به تعبیری رودخانه‌های بزرگی که آب توسط عامل غیرطبیعی در آن‌ها جریان داشت. خب امروز می‌دانیم این پیش بینی و تعابیر کاملا اشتباه است. اما از همان روزگار تاکنون، مریخ یک همسایه مرموز و جذاب برای ما زمینی‌ها بوده‌است. همسایه‌ای که انگار در کار زمین سرک می‌کشد. در ۱۰۰ سال اخیر، هروقت پدیده‌ای عجیب در آسمان دیده شده، ذهن مردم به سمت مریخ رفته؛ سیاره‌ای که راحت در آسمان دیده می‌شود، اسمش در زبان انگلیسی جذاب و آهنگین است و ابهام درباره حیات در آن از قدیم وجود داشته است. پس یک بالون هواشناسی، یک ستاره دنباله‌دار، یک ابر متفاوت و زیبا می‌تواند حکم یک مهمان ناخوانده از مریخ را داشته باشد و برایش داستان سرایی می کنیم. شاید این روزها چنین تفاسیری کم شده باشد اما هنوز جذاب است. این برخورد با مریخ و علاقه به وجود مریخی‌ها ابعاد جهانی دارد. در کشور ما هم خیلی وقت‌ها پای مریخی‌ها وسط می‌آید. شاید چون راحت و روان نمی‌شود گفت اورانوسی، نمی‌شود گفت ساکنان مشتری، اما مریخ راحت در زبان می‌چرخد و چه بهتر که متهم ردیف اول باشد. علاقه به مریخ آن‌قدر در کشور ما زیاد است که خیلی‌ها فامیل‌شان یا حتی اسم کسب و کارشان مریخ یا مریخی بوده. این ذهنیت جالب درباره مریخ و مریخی‌ها چنان باورپذیر بوده که وقتی سال‌ها قبل «اورسن ولز» معروف در رادیو آمریکا درباره حمله مریخی‌ها به زمین نمایش نامه «جنگ دنیاها» را اجرا کرد، مردم قبل از این که توجیه شوند ما جرا فقط یک نمایش است، از خانه زدند بیرون که مبادا مریخی‌ها با لیزر و سلاح‌های پیشرفته به آن‌ها حمله کنند. البته حالا می‌دانیم به‌رغم وجود آب در مریخ، فعلاً حیات سطح آن در حدی نیست که برنامه‌ای برای حمله به زمین داشته باشد. امروز به بهانه سالروز ادعای شیاپارلی، سراغ حیات در مریخ و کاوشگر مریخ و فیلم و مستندهای مریخ‌محور رفتیم. با این پرونده خواندنی همراه ما باشید.

مروری بر ویژگی‌های تخیلی که در ذهن مردم دنیا درباره مریخی‌ها وجود دارد

این موجودات سبز از کجا آمدند؟

دیدن یک جرم قرمز در آسمان تاریکی که هیچ نوری آلوده‌اش نکرده بود، برای یونانی‌های باستان رازی سر به مهر حساب می‌شد. این جرم نورانی قرمزرنگ چه بود؟ چرا چنین حرکت‌های عجیبی در آسمان داشت؟ بعد هم سوال‌های زیادی درباره آن سر زبان‌ها افتاد و برای همین خاصیت مرموز بودن و رنگ خاص‌اش، اسم آن را الهه جنگ گذاشتند. نام بومی مریخ تقریبا در بیشتر کشورها معنایی نزدیک به جنگ و آتش دارد. نوع حرکت مریخ در آسمان و رنگ عجیب‌اش باعث شد سال‌ها در مرکز توجه مردم و دانشمندان مختلف قرار بگیرد. مردم دوست داشتند درباره آن داستان‌های مختلف خلق و باورش کنند. سال ۱۸۷۷ در رصدخانه نیروی دریایی آمریکا دو قمر مریخ کشف شد. افسانه‌های مربوط به جنگ آن‌قدر ذهن همه را پر کرده بود که اسم دو قمر را هم بر همین اساس انتخاب کردند؛ یکی فوبوس و دیگری دیموس به معنای هراس و وحشت. همین سال‌ها بود که «جیووانی شیاپارلی» با یک تلسکوپ ساده مریخ را رصد کرد و نقشه‌ای از سطح آن کشید. او در این نقشه شیارهایی رسم کرد و آن‌ها را کانال نامید. در زبان ایتالیایی کانال به معنی شیار است، در زبان انگلیسی این واژه به معنی آبراهه ساخت دست انسان ترجمه و آغاز ماجرایی جدید شد مبنی بر این که در مریخ آب وجود دارد و رودهای مریخ حتی از روی زمین هم قابل مشاهده هستند. این ایده خیلی زود فراگیر شد که لابد موجوداتی هوشمند این کانال‌های آب را حفر کرده‌اند و افسانه موجودات مریخی بیشتر از همیشه محبوب شد. ایده کانال‌های مریخی تا دهه ۱۹۶۰ به حیات خود ادامه داد و ایده حیات مریخی به طور جدی وارد فرهنگ عامه شد. داغ شدن ماجرای وجود کانال در مریخ خیلی از نویسنده‌ها را سر ذوق آورد تا درباره‌اش داستان‌های تخیلی بنویسند. «اچ جی ولز» معروف‌ترین علمی تخیلی نویسی بود که داستان حمله موجودات بی‌رحم مریخی به زمین را نوشت. جنگ دنیاها کتابی پرطرفدار شد تا این که «ادگار ریس بوروگس» در داستان خود موجودات مریخی را خیلی جذاب‌تر و باورپذیرتر از مریخی‌های ولز توصیف کرد. او از موجودات سبزرنگ شش‌پایی حرف می‌زد که سر بزرگ و چشمان مشکی خاصی دارند. تصویری که بوروگس خلق کرد، هنوز در ذهن خیلی از ما وجود دارد، هنوز وقتی اسم مریخ را می‌شنویم ذهن‌مان موجودات سبز رنگ باهوشی را تصور می‌کند که بازمین و زمینی‌ها دشمنی دارند.

در سال‌های اخیر و به خاطر انتشار تصاویری از مریخ، وجود اشیا و سنگ‌هایی که شبهاتی درباره دست‌ساز بودن آن‌ها مطرح شده بود، بسیار افزایش یافته است. در ادامه، مروری خواهیم داشت بر معروف‌ترین و البته جنجال‌برانگیزترین عکس‌هایی که از کره مریخ توسط مریخ‌نوردها ثبت شده است. تصاویری که سوالاتی را در ذهن شماری از افراد ایجاد کرده که آیا این اشیا ساخته دست موجودات فرازمینی است؟ شایان ذکر است که ناسا در قبال تمام تصاویر منتشر شده از مریخ، یک موضع مشخص دارد و تمام این تصاویر را متعلق به قطعه سنگ‌هایی می‌خواند که در اثر شرایط موجود، شبیه اشیا و موجوداتی شده‌اند که در زمین وجود دارند. حال باید دید که یافته‌های بعدی دانشمندان چه حقایقی را در اختیارمان قرار خواهد داد و در صورتی که انسان قادر باشد پا روی مریخ بگذارد، یقینا واقعیت‌های بسیاری را در این خصوص دریافت خواهیم کرد.

۱- جمجمه
مریخ نورد آپور چونیتی، این تصویر را در سال ۲۰۰۶ از مریخ ثبت کرده که می‌توان شیء یا سنگی شبیه جمجمه را در آن مشاهده کرد. همان‌طور که مشاهده می کنید، گویا جمجمه روی فک خود قرار گرفته و نیمی از آن که همان پشت سر است، در مریخ دفن شده است!

۲- مجسمه بانو
در سال ۲۰۰۷ میلادی مریخ‌نورد اسپریت، تصویری را از سیاره سرخ منتشر کرد که در آن می‌شد یک سنگ را که به شکل یک مجسمه بود، مشاهده کرد. بعدها ناسا اعلام کرد که این تصویر متعلق به یک مجسمه نبوده و تنها یک تکه سنگ است.

۳- موش مریخی
تصویر موش مریخی توسط کاوشگر کنجکاوی ثبت شده است. پس از انتشار این تصویر توسط ناسا، بسیاری به آن واکنش نشان دادند و این تصویر به شهرتی جهانی دست یافت؛ به طوری که حساب کاربری توئیتر نیز برای آن ایجاد شده است!

۴- ایگوانا
کاوشگر کنجکاوی از این گونه تصاویر بسیار دارد و یکی دیگر از موارد ثبت شده توسط این کاوشگر در سال ۲۰۱۳ ثبت شده است. شیء مد نظر که در تصویر می‌توان به روشنی دید، بسیار شبیه موجودی به نام ایگوانا است که در کره زمین نیز وجود دارد.

۵- انگشت
یکی دیگر از تصاویری که از مریخ ثبت و بعد از مخابره شدن به زمین جنجال برانگیز شد، در بردارنده شیئی است که بسیار شبیه انگشت انسان است.

منبع: زومیت

نتایج سال‌ها جست‌وجو برای پاسخ دادن به یک کنجکاوی پرهزینه

آیا واقعا روی مریخ حیات وجود دارد؟

مریم ملی | دانش‌آموخته کارشناسی ارشد اختر فیزیک

اولین بار که چشم‌ها به جمال مریخ روشن شد، همه تصورات و تخیلات قبلی‌مان فروریخت. «مارینر ۴» فضاپیمای آمریکایی بود که در سال ۱۹۶۵ از کنار مریخ گذشت. مارینر به همه نشان داد که در این سیاره نه خبری از کانال‌های آب است و نه موجود سبزرنگی وجود دارد. مریخ پوشیده از دهانه‌های برخوردی و دشت‌های مریخی بود. دهانه‌های برخوردی ظاهر مریخ را شبیه ماه زمین می کرد. ماجرا تازه شروع شده بود، چهره‌ای که مریخ اواخر دهه ۶۰ میلادی به ما نشان داد تا به امروز بارها تغییر کرده و واضح‌تر شده است. طی چند دهه اخیر، ۱۳ فضاپیما در مدار مریخ قرار گرفته و ۹ کاوشگر هم توانسته‌اند روی سیاره فرود بیایند. این کاوشگرها هزاران عکس از مریخ گرفته‌اند و سنگ، خاک و جور قیق مریخ را بررسی کرده‌اند اما از بین ده‌ها فضاپیمایی که به مریخ فرستاده شدند، از هر سه ماموریت یک ماموریت به موفقیت رسیده است. در ماموریت‌های گذر نزدیک، یک فضاپیما در مدار مریخ قرار می‌گیرد و مدت زیادی از سیاره سرخ عکس ثبت می کند ولی در ماموریت‌های مریخ‌نوردها، روباتی برای فرودآمدن و آزمایش روی مریخ ساخته شده است و قابلیت کنترل از روی زمین را هم دارد. ناسا در سال ۱۹۷۵، دو جفت مدارگرد و مریخ‌نورد را به مریخ فرستاد. ماموریت‌های «وایکینگ ۱ و ۲»، هر دو با موفقیت در سال ۱۹۷۶ انجام شد. ارمغان وایکینگ‌ها برای زمینی‌ها عکس‌های جالب و نسبتا واضح از مریخ بود البته همچنان خبری از موجودات سبزرنگ و کانال‌های آب نبود. اما دریکی از این تصاویر چیزی شبیه چهره یک انسان دیده می‌شد که توجه همه را به خود جلب کرده بود. مردم فکر می کردند صورت یک انسان را در مریخ دیده‌اند که این می‌تواند نشان دهنده وجود حیات در سیاره سرخ باشد. تصویر برداری‌های بعدی از این نقطه نشان داده این قسمت چیزی جزیک تپه سنگی نیست. سال ۲۰۰۰ به بعد دوران با شکوه مریخ‌نوردهاست، مریخ‌نوردهایی که هر کدام افسانه‌های غیرواقعی و اغراق‌آمیز قدیم را از ذهن ما پاک و داستان‌های جدید و البته واقعی برای‌مان روایت کردند. «اسپریت» و «آپور چونیتی» که در زبان ما به روح و فرصت معروف شدند، سال ۲۰۰۴ به مریخ رفتند. ناسا این دو مریخ‌نورد را برای یک برنامه سه ماهه و با هدف بررسی وجود آب به مریخ فرستاده بود اما این دو بیش از انتظار ما در مریخ ماندند و کار کردند. اسپریت در سال ۲۰۱۰ دریک توفان شن گیر کرد و از کار افتاد. آپور چونیتی هم بعد از ۱۵ سال اکتشاف مریخ، از چند ماه گذشته ارتباط خود با مرکز کنترل ناسا را از دست داده و هنوز سرنوشت‌اش مشخص نیست. ناسا سال ۲۰۰۸ با مریخ‌نوردی جدید وارد سیاره سرخ شد و بالاخره بعد از مدت‌ها تلاش وجود آب یخ در زیر لایه‌های سطحی مریخ را کشف کرد اما کنجکاوی بشر تمامی نداشت، آب می‌توانست سرآغاز کشف چیزهای هیجان‌انگیز بیشتر باشد پس نباید داستان این جا تمام می‌شد. سال ۲۰۱۲ مریخ‌نورد «کنجکاوی» به فضا پرتاب شد. کنجکاوی قرار بود خاک مریخ را آزمایش کند. این مریخ‌نورد در طول این سال‌ها اطلاعات زیادی درباره سطح سیاره و عناصر موجود در آن به دست آورد. تصاویر مدارگرد شناسایی مریخ (MRO) در سال ۲۰۱۱ رگه‌هایی تیره روی مریخ را نشان داده بود که گویی محل عبور آب در گذشته‌های دور بوده است. این محل‌ها مورد بررسی مریخ‌نورد کنجکاوی قرار گرفت. در سال ۲۰۱۵ طی یک گزارش تایید شد، مدارگرد MRO نمک هیدراته را در این رگه‌ها تشخیص داده است. کشف نمک هیدراته به دلیل این که احتمال وجود نوعی حیات روی این سیاره به ظاهر خشک را افزایش می‌داد، هیجان زیادی بین دانشمندان ایجاد کرد. خاک سرخ مریخ هنوز ناگفته‌های زیادی برای ما دارد و باید منتظر خبرهای حیرت‌آور جدید باشیم.

مریخ مقابل لنز سینمایی‌ها

پرداختن به موضوع فضا و سفر به مریخ همواره از موضوعات جذاب سینما به خصوص سینمای هالیوود بوده و فیلم‌سازان چه در عرصه سینمای داستانی و چه مستند از زوایای مختلفی به موضوع مریخ پرداخته‌اند. در ادامه به چند مورد از معروف‌ترین فیلم‌ها و مستندهای ساخته شده در همین باره اشاره خواهیم کرد.

نام فیلم: ماموریت به مریخ
کارگردان: برایان دی پالما
سال تولید: ۲۰۰۰ میلادی
نمره IMDB: ۶/۵

در اوج رونق فانتزی‌هایی درباره فضا که بیشتر آن‌ها آثاری بسیار پرخرج بودند، «دی پالما» سعی کرد شانس خود را روی کار جمع و جورتری با یک تیم بازیگری متوسط و با تکیه بر شخصیت‌هایش بیازماید. «ماموریت به مریخ» ماجرای گروهی فضانورد را روایت می کند که به‌وسیله یک فضاپیما به مریخ فرستاده می‌شوند. این گروه پس از فرود بر مریخ درگیر اتفاقات غیرمترقبه‌ای می‌شوند که موجب مرگ فرمانده گروه می‌شود.

نام فیلم: مریخی
کارگردان: ریدلی اسکات
سال تولید: ۲۰۱۵
نمره IMDB: ۸

این فیلم با بازی ستارگانی همچون «مت دیمون» و «جسیکا چستین» ماجرای فضانوردی را روایت می کند که بر اثر حادثه‌ای در کره مریخ سرگردان می‌شود. او باید تمام قابلیت‌های خود را به کار بگیرد تا به مرکز کنترل پرواز در کره زمین وضعیت خود را اطلاع دهد و تقاضای کمک کند. مارک با استفاده از اطلاعات گیاه‌شناسی خود، اقدام به استفاده از خاک مریخ برای کشاورزی می کند و در مریخ سیب‌زمینی به عمل می‌آورد.

نام فیلم: حیات
کارگردان: دنیل اسپینوزا
سال ساخت: ۲۰۱۷
نمره IMDB: ۶/۶

داستان فیلم در زمان حال می‌گذرد. شش فضانورد از کشورهای مختلف جهان در یک ماموریت بین‌المللی فضایی قرار دارند و وظیفه‌شان خاک برداری از مریخ و بررسی آن است. این فضانوردان پس از خاک برداری از سطح سیاره مریخ، متوجه وجود گونه‌ای زنده در آن می‌شوند. این موجود زنده که پیش‌بینی می‌شد هوش چندانی نداشته باشد، هوش‌اش سرشار می‌شود و به سراغ فضانوردان می‌رود تا آنان را از هستی ساقط کند.

مریخ در آینه سینمای مستند: در عرصه سینمای مستند هم چند فیلم درباره مریخ و امکان حیات روی آن ساخته شده که از جمله می‌توان به فیلم Ultimate Mars Challenge اشاره کرد. این مستند در سال ۲۰۱۲ ساخته شده و در آن می‌توانیم شاهد لحظات شگفت‌انگیز فرود مریخ‌نوردی به نام «کنجکاوی» (Curiosity) بر مریخ باشیم. در سال 2019 هم مستندی با عنوان Spaces Deepest Secrets Mars Alien Secrets 2019 ساخته شد که حقایق جذابی را درباره اسرار در مریخ، امکان حیات روی آن و اکتشافات جدید در مریخ بررسی کرده است.